

LA DEVANTERA

QUINZENARI CATALANISTA

Redacció y Administració:

Associació Popular Catalanista Escudellers Blanchs, 8, 1.er

ANY III.

BARCELONA 29 DE AVRIL DE 1905.

Núm. 54

AVANT, AVANT!

Mes aparent que real es la sotregada que ha sofert el catalanisme militant ab la deserció d' uns y la claudicació d' altres, mals exemples que fan flaquejar de debó a molts esperits que semblaven forts e invencibles. Mes preguntem ara a aqueixos que tant fàcilment se desenganyen: ¿tant petita és la causa de Catalunya, que hagi de trontollar per tant poca cosa? No, y mil vegades no. Els qui en les actuals circumstancies s' esveren y 's retiren demostren una cobardia mes gran que la d' un cunillet que s' espanta y fuig al sentir caure prop seu una fulla d' arbre.

A cada pas sentim veus de desencoratjament, planys y queixes, demostracions de pessimisme. ¡Infelissos dels qui aixís s' exclamen! ¿qué? ¿es pensaven que dintre de pochs mesos havia de realitzar-se com per art d' encantament el programa de Manresa? Confessem que nosaltres, en nostre juvenil entusiasme, també ho desitjàvem ab impaciència, per mes que no vivíem ab molta il·lusió, perquè sabíem que aquell memorable programa no era pas fet ab una finalitat immediata, sino per presentar al poble una orientació cap a les idees de reivindicació de la nacionalitat catalana, que llavors, en aquell temps de general espanyolisme, semblaven a tothom una heretgia o un crim de lesa patria. Sempre havíem previst que les bases de Manresa no eren immediatament realitzables, pero que ho serán temps a venir, y no al peu de la lletra ab que están escrites, sino ab l' alta intenció que porten, molt mes hermosa que lo que 's llegeix en son convencional articulat. Havíem cregut també, y seguim creyent, que si hagués vingut l' autonomia desseguida, de ben poca cosa 'ns haguera servit, perquè 'l poble, corcat encara pels corchs d' una mala educació de tres segles, no haguera sigut apte pera regir-se per sí meteix, y potser llavors haguera perdut altra vegada la llibertat pera no recuperar-la may mes. La societat catalana, avants que vingué 'l jorn de llibertat, necessita passar per un període d' educació sòlida que la regeneri, com aquelles donzelles que avants de presentarse a les balles de festa major se preparen ab temps a fer-se un vestit nou y empo-laynarse. ¿Que seria una festa major sense previs preparatius de festa?

No cal desanimarse. Los preparatius de la gran festa major de Catalunya están ja fentse ab tota regularitat. La renaixensa precursora del gran dia segueix la seva marxa brillant y majestuosa. ¿Y qui la pot deturar, si es una forsa de la naturalesa que s' obra pas a despit dels entrebanchs que trovi?

No impacientarse, donchs. Ja vindrà 'l terme de les

nostres aspiracions, pero primerament s' ha de caminar bastant per la via que hi conduex.

S' esveren alguns al adonarse de la manera com se disgreguen els elements que constituïen una gran unió organitzada, qual organització devia caure per forsa, perquè estava fonamentada en peu fals, ja que en nostra inexperiència no havíem considerat que no eren societats polítiques lo que convenia multiplicar, sino centres d' il·lustració y cultura, no era precisament ab discursos de mitings com se devia propagar l' idea catalanista, sino ab conferencies instructives o altres coses anàlogues. Al esverament d' aquests se 's pot aplicar la sentència de Séneca: «al qui te un cor petit, qual-sevol cosa li sembla massa gran, per petita que sia.» Els esperits apocats, al veure una disgregació que no té mes importància real que la cayguda d' una organització mal entesa pero que no afecta per res a l' essència de la cosa, s' espanten y 's retiren esporuguits, dient ab to pessimista y veu de desenganyat que ja es mort el catalanisme. ¡Mentida, mentida, mentida! Prescindint de lo superficial, de les peteses del personalisme, fixemnos be en el catalanisme sa y veritable, que es el renaixement de la Patria y l' esperit nacionalista de l' opinió del poble, y veurem que la seva marxa may havia anat tant be com ara, ens convencerem de que 'l catalanisme te avuy mes vigor que may. ¿Per ventura es mort el teatre català? ¿decauen els Jochs Florals? No 's divulga de diverses maneres el coneixement de l' historia patria? ¿es mort l' excursionisme? ¿no 's multipliquen els orfeons que escampen la música de la terra? ¿no prospera l' obra del Diccionari de la nostra llengua? ¿Donchs que voléu mes, esperits apocats que ja no creyèu en res sols perquè heveu vist que tal o qual societat se desfà, que tal o qual periódich plega, que tal o qual entitat se desvia del bon camí! Alsém los cors envers l' ideal, sense descendir a fer cas de la humana flaqueja; s' ha d' anar sempre endavant, sense girar la vista envers la societat corrompuda, puig podria succeir-nos el càstich de la muller de Loth, y si ella 's convertí en estatua de sal nosaltres podríem quedarnos encatlats en el fang de les miseries.

Si, el catalanisme prospera, pero entenguis be, lo que prospera es el catalanisme de veritat, no el políticayre que, gracies a Deu, cada dia va mes per terra. Tot va be en el ordre de la cultura, mes sians permès aquí, per amor a Catalunya, manifestar la nostra opinió sobre l' única cosa que manca pera que aquest floreixement sia complet. Es la qüestió de l' ensenyansa catalana. Avuy existeixen a Barcelona y en algunes altres poblacions varies escoles emancipades de la rutina castellanista, y aixó es un indici mes de la prosperitat de nostres idees. Pero cal fixarse en els esforços titànics que han de realitzar els qui 's dediquen a tant patriòtic apostolat, los quals poden calificar-se d' héroes per l' insuficiència de medis ab que han de lluytar, de lo que resulta que 'ls centres d' ensenyansa catalana

viuen una vida raquítica, miserable, que sembla poch duradora. L' ensenyansa catalana necessita molta protecció, y ja que no la pot esperar del Estat, podria esperar-la de Catalunya. Necessita, posant per exemple a Barcelona, que 's construeixin varis edificis o s' habilitin habitacions ben apropiades y que reuneixin bones condicions higièniques, necessita un professorat ben apte y ben retribuït y un bon sistema pedagògic. Pero pera fer aixó 's necessiten diners. ¿D' hont se treuran? No 's pot dir que Barcelona sigui pobra. Pera fer eleccions y altres tonteries ja 'n surten de cabals per part dels adictes al partit regionalista. ¿No seria millor emprarlos en l' obra de l' ensenyansa? ¡Aquí, aquí, senyors de la «Lliga Regionalista», es hont se posa a prova 'l vostre patriotisme! Si teniu diners de sobres pera fer campanyes electorals, si en un moment donat váreu reunir un grapat de mils pessetes, com qui 'ls llensa, pera aixecar un monument al Doctor Robert, obriu ara una subscripció important pera subvencionar dignament l' ensenyansa catalana, pero no ab miseries com se subvenciona actualment a algunes d' aquestes escoles, sino ab los milers de pessetes que malgasteu en política. Si aixís ho feu, seréu realment catalanistas. Si no subvencionéu ab la deguda esplendidesa l' ensenyansa catalana, en la qual se funden les esperances de la Patria, y en cambi gastéu milers en eleccions y política, demostraréu que sou uns hipòcrites y farsants. Anéu fent, donchs, com vos sembli millor, y 'l poble jutjarà serenament la vostra conducta.

La VII Assamblea de la Unió Catalanista

I

RE fa un any es reuní la «Unió Catalanista» a Barcelona pera pendrer acorts respecte al tema «Lo Catalanisme y el problema social».

Firmant d' una protesta respecte a la designació de delegats y de ponents, aixís com respecte a la falta de rahó del tema escullit, no vaig assistir a las sessions celebradas per la Assamblea, aixís es que no 'm poguí fer càrrech de las rahons que s' aduhian pera defensar els diferents punts posats a discussió, mes avuy que ha sortit el volum en que aquelles es contenen las ne mirat ab un xich de calma y m' he proposat dirne desde LA DEVANTERA alguna cosa.

En una de las comedias de Molière, *Le Bourgeois gentilhomme*, pinta l' autor els afanyes de un pobre

home Mr. Jourdain que 's fa donar lliçons pera adquirir el bon to y las maneras distingidas de la alta societat y en una de las escenas ab el mestre de filosofia li demana el senyor Jourdain que li escriga una carteta que no sia ni en vers ni en prosa, li replica el mestre de filosofia que això no pot ser; que tot lo que no es prosa es vers, y que tot lo que no es vers es prosa.

¿Y donch, diu el senyor Jourdain, qué es la manera com s' enrahona?

—Prosa.

—Com! Aixís quant dich: Nicolau, portam las sabatillas y donam el meu casquet de nit, parlo en prosa?

—Si, senyor.

—A fe que hi ha mes de cuarenta anys que parlo en prosa sense que en sapigués res.

Y al lleigir després de tant temps de catalanisme la declaració de que la acció de la Unió Catalanista es una acció nacionalista, acut totseguit la idea de que els que feren tal descobriment feya anys que parlaven en prosa sense sapiguerho.

Tementse, sens dupte, aquest efecte s' afanyan, els que defensen la proposició, en fer ressaltar que no pretenen ni haver descobert un aspecte nou de la acció que realisan. Diu en D. Martí Julià al defensar la proposició:

«Es clar que nosaltres no proteném haver fet una afirmació nova, ni 'ns pensem haver descobert, tant sols, un aspecte nou de la acció que realisen. No 'ns hem proposat mes, absolutament res mes, que procurar que lo que està en l' ambient catalanista; que lo que està en l' esperit de casi tots, de tots; que lo que s' ha dit una y altre volta en los actes públics de la nostra propaganda; que lo que s' afirmat en las conversas particulars dels catalanistas; que lo que s' ha escrit moltíssimes vegades en els articles dels nostres periódics fos aquí solemniament declarat per la Assemblea.»

y en Manel Folguera al defensar una petita esmena a una de las conclusions de la Declaració diu:

«Que l' Catalanisme es un moviment nacionalista, si be per un cantó semblava ocios proclamarho, tota vegada que està en la conciencia de tots nosaltres, potser per altre cantó era convenient declararho ab solemnitat oficial...»

Quedem, donchs, en que ja de temps sabíam que parlaven en prosa, mes que creguerem que era precis que constés oficialment.

Precisó que no se veurer perque interpretant bonament el sentit de la Declaració no es mes que una repetició de lo que oficialment s' ha dit fa ja una pila de temps. En efecte l' article 1.er dels Estatuts de la Unió aprovats l' any norantaset diu: «La Unió Catalanista s' proposa reunir tots els elements que desitjin l' autonomia de Catalunya d' acort ab los principis establerts en las Bases de l' Assemblea de Manresa de 1892, y vulguin treballar pera conseguirla fent us de tots els medis permessos per las lleys», y en las bases a que fa referencia l' article anterior, no s' tracta cap materia social ni s' parla de religió sino en unas disposiciones transitorias de la base 1.ª, y en quant a forma política en la mateixa base s' diu que «Lo Poder legislativo central radicará en lo Rey ó Cap del Estat...» ¿No es aixó equivalent a dir que pot un treballar dins la Unió Catalanista cualsevol que siga llur pensar y sentir en materias religiosas, polítiques y socials?

Hem dit que de religió sols s' en parla en unas disposiciones transitorias que com tothom deu entendre signifiquen tant sols el pas del réim actual al nou réim y no tenen, y aixís sempre s' ha interpretat en bona doctrina catalanista, cap altre valor. Y tant deu ser aixís que al donar explicació de dita base el doctor Martí y Julià es veu obligat a fer una senzill repetició

«Com las bases transitorias, com diu lo seu nom son transitorias...» y en la modificació de redactat del senyor Folguera que es com definitivament quedá aprobada es lleigeix: «Las Bases transitorias de las Assembleas no son mes que la transició necesaria del actual al nou réim dintre l' periode constituyent de la Catalunya autónoma...»

No recordan aquestas frases aquella célebre definició el navio es una nave que navega por el mar?

¿Volen dir aquestas repeticions altre cosa que la impossibilitat de sortir del cercle viciós en que s' han tancat per volguer explicar lo que ja de si es ja prou clar?

Mes aquesta repetició de lo que ja s' ha acordat no tindria una gran importancia si no passés que a copia de volguer aclarir las cuestiones lo que s' fa es enfosquir las mes y mes. Hem vingut a indicar avans que la Declaració de que han parlat era susceptible d' entendres en diferents sentits y es en efecte aixís per quant

en la base segona diu que *tenen el dret y el dever de cooperarhi tots els catalans moguts per las aspiracions del nacionalisme catalá, qualsevulga que sia llur pensar y sentir en materias religiosas, políticas y socials* y per consegüent pot molt be suposarse que cualsevol que desitji el mes petit escrupulo de descentralisació d' algun servey y que per lo tant tendeix a donar mes vida a alguna cosa de Catalunya te el dret de considerarse dintre la Unió Catalanista.

Hem dit que, bonament pensant, no era aquesta la interpretació que deu donarse de la tantas vegadas anomenada Declaració perque ella seria la negació de vida de la Unió, ja que s' contradiria ab el primer article de sos Estatuts que imposa la aceptación de las Bases de Manresa y s' contradiria també ab lo que ha sigut sempre doctrina de la Unió, per cert molt sovint citada pels partidaris de la Declaració, de acceptar tot lo que las diferentes Assembleas haigun acordat en tant no vinga derogat per una altre Asamblea.

Aixís es que no hem sapigut veurer el perque de la necessitat de aquesta Declaració de la Junta Permanent que no ve a dir res de nou sino mes aviat a enfosquir lo que tothom podia veurer clarament y no mes cap una suposició; que es la de que sia desitj de consolidar la tendencia a unir baix la bandera de la Unió a molts elements dispersos, que no volen subjectarse a las trabas que imposa ó imposava el programa de la Unió. Quant preveient la interpretació que darremament hem indicat en Planells indicava, pera evitarla en part, que s' imposés el *reconeixement de tots els factors socials que integran la vida de Catalunya: l' individu, lo municipi, la regió y la nació*, en Manel Folguera contestá que no creya que n' hi hagués necessitat per no treurer a la Declaració la hermosa simplicitat que revesteix y afegeix que no dupta que els delegats de La Bisbal compendran la seva argumentació basada en la doble pregunta següent:

¿Entenen los Delegats de La Bisbal que l' aditament que proponen afegeix quelcom mes substancial al concepte de nacionalisme contingut en la Declaració proposada? Si ho entenen aixís, si entenen que dins del mot nacionalisme, dins de la aclaració feta avuy a las Bases de Manresa s' hi comprenen ja substancialment los conceptes per ells proposats alashoras confessin que es innecessari l' detallarlas, trayent simplicitat y categorisme a la Declaració. ¿O es que creuen no serhi compresos tals conceptes en lo de Nacionalisme per serne substancialment distints? Si aixís fos, no tindrian rahó ni dret a exigir sa consignació pera que hi hagués quelcom que 'ns dividís, quan nosaltres cerquem en la Declaració proposada un llas de unió pera tots.

La idea es exposada ab franquesa y no es, donchs, aventurat suposar que la declaració pot ser feta ab la suficient manya perque amparantse en ella es puga fer bona cara a qui sia de moment grat y en cambi mes endavant, si el vent bufa d' un altre cantó, es puga fer gala del programa puritá de la Unió per tirar balaras contra aquell mateix que avans era tant afí que se l' podia considerar de la mateixa casa.

La manera com fou organizada la Assemblea no fa mes que afermar aquesta suposició y es pot compendrer aixís la rahó de la protesta a fer un joch, que tindria molt de infantil sino portés més malicia.

Que uns cuants sentissin el desitj d' aquestas aproximacions es verament trist, mes no tindria una gran importancia; lo que verament es dolorós es que la major part dels delegats, molts d' ells sens dupte ab la major bona fe, deixessin passar avant y s' entussiasessin ab lo que tira per terra la puresa de principis de la Unió Catalanista.

J. SANS Y OLIVERAS

~~~~~

LA MÚSICA

es diferentes escuelas qu' ab sas teorías se disputan l' imperi de la estética musical han sigut batejadas, sens pretendre, per 'xó, formar un cos de doctrina, sino com incompletas aplicaciones de la filosofía, ab els noms de *sensualisme*, *materialisme* y *idealisme*. El *sensualisme*, en música, jutja de lo bell per lo agradable, prenent la sensació

per sentiment, com si la música no fos quelcom mes qu' una successió agradable de sons, com si no tingués un fi mes enlayrat que la sensilla recreació del oído; però tots els ignorants en música, es sols al oído que s' dirigeix aquest art... El *materialisme*, (1) sols trova en la música la calculada combinació de sons, *complicats* trevalls (mes que d' art, de paciència), de grans *dificultats*, tot números, tot figuras geométricas... talment com si la música fes part de las Matemáticas... Pel *materialisme*, que mes qu' enlloch mes se dirigeix a la vista, com molt encertadament fa notar en Fetis, la música es tot ciencia, res d' art; tot ella es produida pel cervell, no pel cor; se dirigeix a l' inteligencia, no la *sentiment*... Aquesta música sols pot interessar als técnicos y produíshi *admiraçió*, pro no emoció artística... L' *idealisme* en música, es l' expressió musical de l' idea poética, única exteriorisació fidel dels mes fondos sentiments y emociones, reveladora de la part del home que discerneix per intuición; malgrat de la teoria científica de la música de Hanslick, y de la *combinació de sons agradables al oído*, que sols hi veu en la música en J. J. Rousseau.

«La música—diu en Wagner—es una dona.

La naturalesa de la dona es l' amor, pro aquest amor no pot ser altre que l' que concebeix, el que durant sa concepció s' entrega per complert.

La dona tal com jo l' entench—segueix dihent en Wagner—estima sens condició, perquè li es necessari l' amor. Y el cor te l' seu modio d' expressió en el só... La música es l' amor del cor en la plenitut de la seva força.

Schopenhauer, com son deixeble Wagner dihent que la música expressa únicament emociones y sentiments, nos parla de l' expressió que en la música trova únicament la *essencia íntima del fenómeno*; «nosaltres sentim lo que la música expressa, pro no ho sabem.»

«La música—ting dit en altre lloch (que se m' perdoni si ho reproduïxo, pro m' sembla que ve a tom)—nos anula la materia y 'ns enlayra l' esperit a les boyroses regions de lo desconegut; es una visió corporendora, no llameguejant y desbocada, sino duradora y suau, que promptament s' apodera de tots els atributs del esperit, enmenantnos a las mes dolças alucinacions del Misteri, introduintnos en els pregons arcsans de lo Ignorat. La música nos transporta a un altre mon incomprendible per nosaltres: es la revelació d' un altre mon...» I prou, que pot ser nos perderiam pels escabrosos viarans de la metafísica; deixem el sensualisme y materialisme desconeixent l' enlayrada finalitat de la música, aquell reduintla a l' agradable sensació de l' oído, aquest a l' armonia freda y morta dels números; perque si no fos la música l' llenguatge del sentiment y de la passió, ¿com podrian expressarse ls mes íntims sentiments quant la paraula es impotent per exteriorisarlos?

Ja tenim definida la música; de la manera mes rápida que m' ha sigut possible, tal com me proposava, he exposat la verdadera teoria de la música: la música expressa únicament sentiments y emociones. Efectivament; la paraula es suficient per exteriorisar la part de l' home dotat de pensament lògich, pro es impotent moltes vegades, casi sempre, per expressar lo que s' exteriorisa pel sentiment y la emoció, puig el llenguatge parlat ha quedat reduit a la representació del enteniment mentres a la música se li ha reconegut la funció d' expressar el sentiment y la emoció; y no n' te d' altre.

Ara be; dintre la universalitat, diguemho aixís, de la expressió musical de la idea y dels sentiments humans es precis que la música sigui «la música qu' acut al cor quan el cor s' exalta y esclata en cants» com diu el nostre Pedrell; es dir, la *música natural*, la que naix espontania del cor del poble traduint fidelment las sevas afeccions, sens esser feta a posta per únicament afalagar els sentits, ni ab pretensions de científica nascuda únicament del càlcul, sino portant el sagell demostrador de la personalitat del poble que li dona vida, de la seva peculiar manera d' esser, de la seva especial manera de sentir...

La música de Grieg m' enamora; no sols perque m' commou tot amarantme dels tendres sentiments qu' a dolls ne rajan, sino perque m' manifesta ab tota sa in-

(1) Reconeix qu' aquest mot es molt convencional en música; aquí s' pren el só com a materia, el so despullat del sentiment qu' es l' esperit de la música.

genuïtat y senzillesa la manera d'esser de tota una rassa, els batechs del cor d'un poble diferent del meu.

Si 'l *Freischütz*, *Euriant*, de Weber, els *lieder* de Schumann y de Schubert y altra música nascuda de la portentosa inspiració dels veraders genis qu'han sabut copsar els accents de la ànima nacional; si ara 'm parlan tant fons, si m'entren tan endintre, ¿que seria si jo tingués coneixement perfecte del caràcter d'aquests pobles tan diferents del nostre, d'aquests pobles del Nort que de lo poch que 'n coneix es encara per referències? Fem una comparació ben fàcil de comprovar pels qui 'm llegeixin: la música voluptuosa de la somniadora Andalusia, no retrata fidelment la peculiar manera d'esser d'aquell poble? Pro, qui com ells pot sentir-la ab el seu propi encant? Per 'xó sento ab mes força la música catalana que cap d'altra; que la propia de l'Alemanya y de la Rússia, la dels wallons, la dels flamencs, la dels bohemis...; perque la música catalana es la del meu poble, y es la meua música: es la música natural de la meua ànima.

JOAN B. ESPADALER

ENGRUNAS

AQUETS senyors que s'anomenan periodistas son de lo més divertit que corre; posats a aixecar una cosa no 's paran pas en barras y quan no hi entenen pilota embolica que fa fort y enjegan cada barrabassada que n'hi ha per llogarhi cadiras; lo qu'ells deuen pensar: ¡Per qui 'ns té de llegir, no val la pena!

Quan l'actor català n'Enrich Borrás se'n anà a la vila del os y de la cirera d'arbós a fer castellà, tots los periodistas (amb ben contadas excepcions) no sé pas amb quin fi l'aixecaren fins als núvols arribant al extrem de posarlo superior a n'en Zacconi y Novelli y fins algun volgué considerarlo com a Talma, el geni del theatre.

Nosaltres, que sabíam de sobras lo que val en Borrás y a qui may habíam negat talent, quedàrem com qui veu visions y pensàrem cadascú per 'llà hont la enfla, sentirem la perdua de nostre actor y comentàrem las tonterias dels seus nous admiradors.

Mes en Borrás ha sortit de Madrid y tot fent la campanya de *provincias* hantornat els senyors periodistas a inflar el gos y aquesta vegada, com que 'ls pobrets ja son de inferior categoria, las han engegadas mes grosses. Vegin sino lo que copia *La Publicidad* de *El Herald* de Aragón que 's publica a Zaragossa:

«No salieron fallidos nuestros pronósticos. Enrique Borrás fué aclamado con aplausos y bravos delirantes la primera vez que se presentó ante el público de Zaragoza.

Borrás hizo verdaderos prodigios interpretando el papel de *Manelik* en «Tierra Bajas».

Fins aquí no hi tenim pas res que dir, mes ara llegeixin lo que segueix y ja planeyem al distingit actor si creu en los aplaudiments que li tributaren.

«Es imposible dar mayor relieve, más vigorosa acentuación a la sinistra figura del personaje de Guimerá.»

¿Sinistra, la figura de Manelik de «Terra Baixa»? ¡Apla, buenas! Vol dir que durant la representació, estava a la sala d'espectacles? No sé perque 'm sembla que mentres se representaba l'obra devia estar en un lloch ben diferent del theatre.

Mes seguim qu'ara ve 'l bô:

«Sintieronse conmovidos los espectadores ante aquella trágica imagen del dolor, de la desesperación iracunda. Salían por boca del actor y denunciaban sus actitudes, pasionales arrebatos del hombre que no conoce frenos para sus instintos, y en el rugir violento de la fiera humana se advertía la tremenda y angustiosa crisis que en su alma se desarrollaba.»

¡Desesperación iracunda! ¡Arrebatos del hombre que no conoce frenos para sus instintos! ¡Fiera humana!

S'ha vist may una *sans façon* com aquesta? L'home qu'escríu aixó no sols no ha vist «Terra Baixa», que ni tant sols li han explicada. Ha fet com he dit avans: en algún lloch ben apartat del theatre devia estar-se divertint, y mentres pensaba en alguna noticia que havia llegit en aquell periòdic de *los madriles* intitulat «Los Sucesos» y que si viu tres anys farà tornar criminal a mitja Espanya, li vingué la deria d'escríure la *resena* de *teatros* y jalla vâ, que trona! ¡Si sale

con barba será San Antón ó sino la Purísima Concepción!

No habiam quedat en que s'havia de cumplir la lley del descans dominical?

Donchs com que 'ls aficionats al *clásico espectáculo nacional* han conseguit que 'ls diumenges se poguessin celebrar *corridos*, els cirugians s'exposan a tenir molta feyna.

O sino enterintse del següent telegrama.

«ACCIDENTES TAURÓFILOS

Madrid, 24, 8'50 m.—El día de ayer fué desgraciadísimo para la gente de coleta.

En Zaragoza, el diestro «Minuto» sufrió en fuerte puntazo en la región axilar izquierda y varias contusiones.

En Murcia, «Machaquito» fué víctima de puntazo en la mano, y «Lagartijillo chico» de una cornada en la región glútea. Tuvo que terminar el matador «Murcia», que se hallaba entre los espectadores.

Los banderilleros de la cuadrilla de «Machaquito», durante la corrida, largáronse a la estación, donde fueron detenidos por la guardia civil, que los condujo otra vez a la plaza con equipajes y todo.

En San Sebastián el diestro «Montes» sufrió un golpe que le produjo fuerte conmoción.

El «Gallito» sufrió dos heridas en el antebrazo.

En Hondara (Alicante) el diestro «Almanseño» salió de la lidia con la mano derecha destrozada.»

Ab aquets *incidentes sangrientos* la *afición* creixera cada dia mes.

Y que vagin predicant els enemichs dels toros l'espectacle produëix una verdadera borrhaxera, la de la sang, que es de las de pitjor especie pero distreu la fam, y fa olvidar per un moment la incurable degeneració del poble espanyol.

Y tot barrejat ab las *hermosas damas* que hi assisteixen, *los vistosos adornos*, las músicas, y en Villaverde regalant una joya, desde un palco, a un dels toreros. El qui no s'entusiasma es que no te *sangre ardiente*.

Segon número del programa; copio d'un diari de Madrid:

«El suceso de ayer tarde es una hazaña más de la *chulaperia*. Sin querella, sin riña, sin acaloramiento que pueda disculpar una agresión, un hombre cayó en la vía pública gravemente herido por un *matón*, que si tuvo coraje para herir, no tuvo valor para responder de su acción y huyó con la mayor velocidad posible.»

Y aixó es el nostre pa de cada dia.

Res, que cada dia Espanya 's va civilisant mes.

Crónica nacionalista

IRLANDA

Ho havem dit infinitat de vegades, y ho sostindrem sempre com a base de nostros estudis. La independencia política d'una nacionalitat, no li dona per si sola la consideració de poble lliure; altremet ha, d'esdevenir forsosament tributaria d'altres pobles mes avensats, pera suplir lo que l'activitat nacional no ha realisat. Considerem la independencia de la nacionalitat com a medi d'extendre y desenrotllar l'esclat de las manifestacions vitals, l'estat d'una civilitació propia, culta y originaria. Quant no es aixís els pobles arrossegan una vida migrada y pobre, subjecta a tota mena d'hegemonias y absorcions. D'aixó ne treyem com a consecuencia: qu'els drets d'una nacionalitat en l'ordre qu'admetem drets, so es, en el de la civilitació, está en rahó directa de son avens, producte de la utilitació sabia de sas facultats y energies. Sempre es preferible qu'un poble lluyti per desbordament de vida, que per raquitisme d'espe.it.

Atenguin aquet principi los moviments nacionalistas de tots los pobles, y llurs reivindicacions no serán debades.

***

Irlanda, la *verda Erin*, es un poble d'origen celtich, com la Bretanya ab la qual te gran analogies. De rassa completament diferent de la angle-saxona, a qual poble capdalt, l'Anglaterra, está sotmesa, se compren que la vida entre las dugas nacions adquireixi caràcter d'anormalitat, per l'aplicació d'un mateix regim de lleys a abdugas nacionalitats.

Eusaquí donchs lo conflicte nacionalista en peu, agravat per la situació interior d'Irlanda, gens favorable a n'els interesos del país, per la divisió de la propietat de las terras, en pocas mans, constituhint lo régim agrari dels *latifundis*, de tant pessimas consecuencias.

Avans y fins no fa gayre, la Irlanda protestaba del estat en que 's trobava per culpa de la dominació anglesa qu'atrofiaba totes sas facultats, y s'aixecaba en moviment amenassador contra l'opressor; pero grans dificultats atascaban sos passos; lo menor d'ellas era lo formidable poder de l'Anglaterra. Lo que vencia realment a Irlanda, era la manca de civilitació propia e innovadora, la inutilitat en que vivia en lo mon modern, la falta de personalitat nacional.

Els irlandesos invocaban consideracions de caràcter étnich e históric, diferencia de llengua y costums, pero no podían posarse ventajosamente al enfront de sa rival. Irlanda es un poble enamorat, massa enamorat, de la tradició, y a n'ella y a n'els recorts de la velluria, hi sacrificaba son present y son pervindre; res de nova cultura, res que 's relacionés ab las qüestions dels temps moderns oferia lo partit nacionalista, y per aixó no triomfà. Disputaba la seva independencia a n'el poble mes lliure de la terra, allí hont la llibertat individual es un fet; en que lo pensament y la conciencia no hi trovan barreras y en que l'esplendor d'una rassa está en son lloch mes alt. Y en cambi, Irlanda, poble rutinari y tradicional fins la moll dels ossos, al pretendre desfer l'obra anglesa demunt son poble, hegemonia qu'era ja un fet, esborraba d'una plomada, tot lo que significaba expansió y llibertat, y ab sos intents de negar las manifestacions lliures del pensament, ab la intransigencia religiosa, y l'régim burgès y mitjval, se posaba d'un pas al nivell dels pobles mes atrassats d'Europa, Espanya per exemple. Per xó resultà debades l'empleo de medis violentos usats en diferentes ocasiones, y no donà cap resultat la célebre lluyta per l'*Home rule*, tot y anant patrocinada y dirigida per inteligencias com Gladstone y Parnell.

Mes els irlandesos han compres ab bon sentit, que mentres ab son treball no s'essin dignes no lograrian l'assoliment de sa llibertat, y al efecte un grandióss moviment abandonant procediments qual practica no ha donat resultats de cap mena, s'ha llensat a la realitació de l'obra de renaixement y modernisació del poble irlandés. Declaració de tolerancia religiosa y llibertat individual, esforços de literats e intelectuales, fundació d'un theatre nacional, establiment d'escoles y universitats hont s'ensenya ab la llengua del país, inauguració de societats y corporacions de foment de l'activitat del poble irlandés, museus, implantació d'estudis y questions trascendentals; tot dona relleu y esplendor, a la nova era en que la jove Irlanda s'ha introduhit, desitjosa d'assolir la tant necessaria independencia espiritual. Trevallant, estudiant y creant es com els pobles se fan grans y dignes. Irlanda ha entrat sortosament en aquet camí y no será lluny lo día en que la independencia política coroni lo fruit de son treball y de la seva intelligencia. Al fi y al cap, l'Anglaterra tindrà que pactarhi com ho ha fet ab l'Australia y l'Canadá.

¿Quan se convencerán els catalanistas de que l'únic medi de que Catalunya ocupi lo lloch que deu, es el de preparar pera nostre poble una cultura digna dels catalans y del sigle en que 'ns trobem, fent un desdoblament de nostre activitat, mirant sempre avant, may enrera?

¡Y aixó qu'España no es Anglaterra!

F. P. CURET.

ELS HIDALGOS

Avuy doném a nostres llegidors, en la meteixa llengua original, perque no perdi son caràcter, una relació, deguda a la satírica ploma de Quevedo, de la manera de viure de la major part de la noble classe dels *hidalgos* que passejaban llur miseria plena de petulancia per la Espanya aparentment gran dels Austrias:

«.....Sustentámonos así del aire, y andamos contentos: somos gentes que comemos un puerro, y representamos un capon. Entrará uno a visitarnos en nuestras

casas, y hallará nuestros aposentos llenos de huesos de carnero y aves y mondaduras de frutas: la puerta embarazada con plumas y pellejos de gazapos; todo lo cual cogemos de parte de noche por el pueblo, para honrarlos con ello de día, y reñimos en entrando al huésped: ¿es posible que no he de ser yo poderoso para que barra esa moza? Perdóneme V. md. que han comido aquí unos amigos, y esos criados, etc. Quien no nos conoce cree que es así, y pasa por convite, ¿Pues qué diré del modo de comer en casas ajenas? En hablando á uno media vez, sabemos su casa, y siempre á hora de mascar, que se sepa que está en la mesa: decimos que nos llevan sus amores, porque tal entendimiento no le hay en el mundo. Si nos preguntan si hemos comido, si ellos no han empezado, decimos que no: si nos convidan, no aguardamos al segundo envite, porque de estas aguardadas nos han sucedido grandes vigilias: si han empezado decimos que sí; y aunque parta muy bien el ave, pan, ó carne, ó lo que fuere, para tomar ocasión de engullir un bocado, decimos: ahora deje V. md. que le quiero servir de maestresala; que solia, Dios le tenga en el cielo, y nombramos un señor muerto duque ó conde, gustar mas de verme partir que de comer. Diciendo esto, tomamos el cuchillo y partimos bocaditos y al cabo decimos ¡o que bien huele! cierto que haria agravio á la guisandería en no probarlo. ¡Que buena mano tiene! Y diciendo y haciendo, va en prueba el medio plato: el nabo por ser nabo, el tocino por ser tocino y todo por lo que es. Cuando esto nos falta, ya tenemos sopa de algún convento aplazada: no la tomamos en público, sino á lo escondido, haciendo creer á los frailes que es mas devoción que necesidad. Es de ver uno de nosotros en una casa de juego con el cuidado que sirve y despavila las velas, trae orinales, como mete naipes, y solemniza las cosas del que gana, todo por un triste real de barato. Tenemos de memoria, para lo que toca á vestirtos, toda la ropería vieja; y como en otras partes hay hora señalada para oración, la tenemos nosotros para remendarnos. Son de ver las diversidades de cosas que sacamos; que como tenemos por enemigo declarado al Sol, por cuanto nos descubre los remiendos, puntadas y trapos, nos ponemos abiertas las piernas á la mañana á su rayo, y en la sombra del suelo vemos las que hacen los andrajos é hilarachas de las entrepiernas y con unas tijeras las hacemos la barba á las calzas; y como siempre se gastan tanto las entrepiernas. es de ver como quitamos cuchilladas de atrás para poblar lo de adelante, y solemos traer la trasera tan pacífica de cuchilladas, que se queda en las puras bayetas: sábelo solo la capa, y guardámonos de días de aire, y de subir por escaleras claras ó á caballo. Estudiamos posturas contra la luz, pues en día claro andamos las piernas muy juntas, y hacemos las reverencias con solo los tobillos, porque si se abren las rodillas se verá el ventanaje. No hay cosa en todos nuestros cuerpos que no haya sido otra cosa, y no tenga historia. *Verbi gracia* bien ve V. md. esta ropilla: pues primero fué gregüesco, nieta de una capa y biznietas de un capuz que fué en su principio, y ahora espera salir para soletas y otras muchas cosas. Los escarpines primero son pañuelos, habiendo sido tohallas, y ántes camisas hijas de sábanas; y despues de esto nos aprovechamos para papel y en papel escribimos, y despues hacemos de él polvo para resucitar los zapatos, que de incurables los he visto yo hacer revivir con semejantes medicamentos. ¿Pues qué diré del modo con que de noche nos apartamos de las luces porque no se vean los ferreruelos calvos, y las rodillas lampiñas? que no hay mas pelo en ellas que en un guijarro, que es Dios servido de darnosle en la barba y quitárnosle en la capa: y por no gastar en barberos prevenimos siempre de aguardar que otro de los nuestros tenga pelambre, y entónces nos la quitamos el uno al otro, conforme lo del Evangelio: *Ayudaos como buenos hermanos*; y tenemos cuenta no andar los unos por las cosas de los otros, si sabemos que alguna trata la misma gente que otro. Es de ver como andan los estómagos en celo. Estamos obligados á andar á caballo una vez cada mes, aunque sea un pollino, por las calles públicas, y á ir en coche una vez en el año, aunque sea en la arquilla ó trasera; pero si alguna vamos dentro

del coche, es de considerar que siempre es en el estribo, con todo el pescuezo de fuera, haciendo cortesías por que nos vean todos, y hablando á los amigos y conocidos aunque miran á otra parte.... (1).»

JOCS FLORALS DE BARCELONA

ANY 1905

VEREDICTE

Premi de la Flor Natural.—Núm. 283. La Serra. Lema: Mirant enfora.

Primer accésit.—Núm. 331. Inscipcions. Lema: Tot passant.

Segon accésit.—Núm. 310. Llegenda del Montsant. Lema: La gran montanya del Priorat.

Premi de la Englantina d'or.—Núm. 290. La nit á Montgrony. Lema: Visió poemática.

Premi de la Viola d'or y argent.—Núm. 212. La Corona d'epinas. Lema: *Et plectentes coronam de spinis, possuerunt super caput ajus.* (Mathei XXVII. 29).

Primer accésit.—Núm. 271. Tornant al Paradís. Lema: Jesu-Crist aixecá 'l treball á la més alta consideració.

Segon accésit.—Núm. 347. La llantia del Santíssim. Lema: *Lux perpetua.*

Premis extraordinaris

Una copa artística que ofereix el Consistori.—Núm. 226. En Ton de la Muga (Estudi pera una novel·la). Lema: Terra. Accésit.—Núm. 186. La muller. Lema: *.*.

Una joia artística ofrena del Consistori, al millor estudi de las obras d' un cèlebre autor catalá de la bona época de nostra literatura (sigles XIII, XIV y XV).—Desert.

Un relleu artístich, ofrena del Emm. y Rvdm. Sr. Cardenal Frá Joseph de Calasanz Vives, al autor del millor romanc històrich sobre la Ordre de la Mercé.—No s' adjudica.

Un objecte d' art, ofert per l' Excm. y Ilm. Sr. Bisbe de Vich, al qui millor tradueixi en vers catalá 'l himne «Vení Creator», de la Liturgia eclesiástica.—Núm. 173. Veni Creator. Lema: Laudes.

Una ploma de plata, que oferi 'l difunt Ilm. Sr. Bisbe de Tamasso, á una poesia de caràcter religiós.—Núm. 314. Via Crucis. Lema: La Corredemptora.

El sagell de la Unió Catalanista incrustat en or sobre planxa d' acer, ofrena de la Junta Permanent de la Unió Catalanista, á la millor novel·la sobre assumpto de vida ciutadana.—No s' adjudica.

Un objecte artístich, ofert per la Lliga Espiritual de Nostre Senyora de Montserrat, á la millor composició religiosa ó moral, en vers ó en prosa, essent preferida la que 's refereix a fills de Catalunya que hagin sigut canonisats ó beatificats per l' iglesia.—Núm. 151. Rurals. Lema: Festas.

Un objecte d' art, ofert per la Lliga Regionalista de Sabadell, al autor de la millor poesia de genre humorístich.—No s' adjudica.

Un objecte d' art y títol de soci de mérit de l' Associació de Lectura Catalana, al qui millor desenrotlli 'l tema: «Necessitat de la lectura artística catalana», etc.—Desert.

Y el premi ofert pel Centre Catalanista de Santiago de Cuba, no s' adjudica.

Fou dictat el present Veredicté en la ciutat de Barcelona als 27 d' Abril de 1905.—El president, Francesch Ubach y Vinyeta.—Antoni M.ª Alcover, prebère.—Manel Ribot y Serra.—Miquel Laporta.—Joseph Galvany y Parladé.—Rosendo Serra y Pagés, secretari.

NOVAS

Centre Excursionista de Catalunya. Continuant la serie de cançons populars de la classe d' «amoroses», celebrá la secció folk-lòrica del «Centre» la cinquena d' aquestes agradables vetllades, en la que cantá la senyora Vila, acompanyada al piano pel mestre Masó y Goula. Al entonar *L' aucllet*, coneguda també pel nom de *Lo pomeret*, feu notar el senyor Capmany (qui com de costum anava fent comentaris) que la melodia d' aquest cant es molt superior á la lletra que porta. Seguí *L' esquerpa*, de la que digué 'l conferenciant en la lletra com en la música es coneguda per tota Europa y que procedeix sens dupte de l' época clàssica

(1) Quevedo, Vida del gran Tacaño, cap. XIII.

de l' antiga Grecia; entre les moltes variants se donaren á conèixer la de lletra popular provensal coneguda per *Les transformacions* o *Les metamorfosis* y una altre igualment de Provensa, de melodia popular y l' altra den Mistral. Seguidament se cantá *Lo Rossinyol*, sens dupte d' origen rossellonés y batejada per en Milá y Fontanals ab lo títol de *Lo missatjer*; aquesta es la que tant se repeteix en nostres concerts y distinta, per tant, de l' altra dita també *Lo Rossinyol* que s' havia presentat en la sessió anterior. De *Lo Bon casador* feu notar el senyor Capmany les contradiccions que saltan á la vista pel comensament que parla del dia de Sant Cristófol, en virtut de quals anomalies cap suposar fundadament que 'ls primers versos procedeixen d' alguna altra cansó distinta. Y per fi de festa, la senyora Vila entoná *Lo Pardal*, que acabá ab una entusiasta ovació de la nombrosa y distinguida concurrencia.

Al objecte de vulgarisar lo coneixement de las manipulacions industrials, entre 'ls que 's dedican á la composició artística, la Secció d' Arquitectura d' aqueix Centre, ha organitzat una tanda de visitas á diferents tallers entre els quals s' han visitat els dels Srs. Manel Ballarín, de cerralleria artística, y el del Sr. Amigó de vidreria.

També s' hi han seguit donanthi las lliçons de Geografia, Geología é Historia de la Literatura catalana, que venen celebrantse desde comens de curs.

A mes en las diadas de Pascua, se celebrá la excursió á Manresa en que s' inaugurá lo nou Centre Excursionista del Plá de Bagés, verificantshi diversos actes referents al excursionisme. Hi concorregueren gran nombre de socis del mateix, regnant forsa animació y companyerisme ab els de la nova entitat.

Orfeó Catalá. Ab gran assistència de socis y representants de diverses entitats y premsa, se celebrá el diumenge passat la colocació oficial de la primera pedra del nou edifici destinat á Palau del *Orfeó Catalá*. Després de las formalitats de rubrica, pronunciaren discursos Mn. Francisco Benta y En Joaquín Cabot, president del *Orfeó*. S' acabá l' acte ab lo *Cant de la Senyera* entonat per las tres seccions del mateix.

I Congrés de la Llengua catalana. S' estan activant els treballs preliminars pera la celebració d' aquest trascendental acte, patrocinat pel il·lustre filòlech Mn. Antoni M.ª Alcover, que tindrà lloch segurament á Barcelona durant lo vinent mes de Setembre. Hi han ofert son concurs distingidas personalitats y corporacions de Valencia, Rosselló, Mallorca y demás pobles de llengua catalana.

Cansoner popular. Nostre bon amic en Aureli Campmany acaba de publicar la cansó XLII de la colecció de cansons populars catalanes qu' ab tant acer ve publicant. Conté ademés de tota la lletra y tonada de *Mariagneta* diverses notes folk-lòriques. Va exornada ab un bonich dibuix alegòrich d' en Jaume Llongueras.

Nova Cathalonia. Avuy, día 30, tindrà lloch en aquesta entitat un concert per l' Orfeó de la mateixa, executant baix la direcció d' en J. Llobera Tort, triadas composicions de Morera, Llobera, Pahissa, Mendelssohn, Mozart, Ferran, Bach, Freixas, Esquerrá, Coca, Alió y Villegas.

Establiment tipogràfic de Joseph ORTEGA.—S. Pau, 96.—Barcelona.

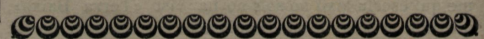
OBRES de VENDA á n' AQUESTA ADMINISTRACIO

	Pessetas
<i>Compendi de Doctrina Catalanista.</i>	0'15
<i>Bases de Manresa</i>	0'10
<i>Crítica de Procediments</i> (Conferencia per Joseph Mallofré)	0'25
<i>Lo Catalá ¿es idioma ó dialecte?</i> (per Joseph Aladern)	1
<i>Nos ab nos</i> (Articles d' are per Pere Aldavert)	3
<i>Poesias</i> (per Angel Guimerá) (segona edició)	4

Paper tallat aposta per fer cédules del

Diccionari de la Llengua Catalana

500 fulls 30 céntims—1000 fulls 50 céntims

LA DEVANtera circula, igual que anteriorment *La Nació Catalana*, per medi de propagadors, que son els qui prenen un nombre determinat d' exemplars, pagantlos als següents preus

Una acció de 100 exemplars,	Ptas. 3'50	Per cada número, compresos gastos de correu per Catalunya
Mitja acció de 50 »	» 1'80	
Un quart d' acció de 25 »	» 1	
Un vuyt d' acció de 12 »	» 0'50	
Undotzau d' acció de 8 »	» 0'35	

Barcelona: els mateixos preus, repartintse á domicili. —Aforas de Barcelona, 5 céntims de més per cada envió d' un ó més exemplars.—Extranger: preus dobles.—S' envia un sol exemplar al qui fassi un donatiu anyal de qualsevol import.—Pagaments á la bestreta: S' admeten sagells de correu y documents de fácil cobrança.—Es lliure la reproducció dels treballs.—No s' tornen els originals.